

La Justícia

2015/2016

Codi: 42531

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313410 Reptes de la Filosofia Contemporània	OT	0	2

Professor de contacte

Nom: Daniel Gamper Sachse

Correu electrònic: Daniel.Gamper@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent extern a la UAB

Anna Quintanas Feixas

Prerequisits

No hi ha prerequisits específics, llevat de coneixements bàsics de la tradició de la filosofia política.

Objectius

El curs es divideix en dues parts que es corresponen als dos docents.

En la part del curs impartida per Anna Quintanas, es proposa una reflexió sobre la justícia a partir d'un "pensament de frontera" que sigui capaç de situar-nos entre l'aquí i l'allà, entre el present i el futur, entre el que és possible pensar i que simplement es pot albirar. La frontera, tradicionalment, ha estat associada al límit que tanca i exclou, a la seguretat immunitària i a la violència, però la frontera també pot representar el lloc de trobada i la possibilitat d'intercanvi i de contaminació creadora. Per intentar pensar la justícia des del risc de l'impensat i la temptativa, ens servirem d'un tema i d'una autora que precisament trenquen fronteres en el sentit tradicional: els fluxos migratoris en la globalització, per una banda, i el pensament inclassificable i desconcertant de Simone Weil, per l'altra.

En la part del curs impartida per Daniel Gamper, es tractarà de la diversitat social, sigui ètnica, ideològica o religiosa és un repte pels Estats-nació contemporanis. Creats i consolidats a partir d'una narració històrica que emfasitza l'homogeneïtat, no disposen d'arranjaments institucionals que facilitin la gestió de la diversitat. Es planteja doncs el problema de garantir els drets de ciutadania a tothom malgrat l'heterogeneïtat social. Hi ha fronteres internes de ciutadania? Es reconeixen les llibertats individuals a tots els ciutadans d'igual manera?

Ens centrarem, en concret, en la diversitat ideològica i religiosa, sense però perdre de vista el vincle que sovint hi ha entre aquesta forma de diversitat i la desigualtat social. El fil conductor que adoptarem per entendre el problema de la diversitat és el concepte de tolerància tant des d'un punt de vista històric com sistemàtic.

Competències

- Analitzar críticament i sintetitzar informació obtinguda d'un article o una monografia especialitzada, així com informació de qualitat distribuïda per Internet.
- Contribuir als debats de la recerca filosòfica actual fent aportacions significatives, crítiques, amb precisió conceptual i mestria argumentativa a través de l'exposició pública

- Organitzar el temps i els propis recursos per desenvolupar una recerca, i dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Reconstruir i analitzar críticament les posicions dels principals investigadors actuals en filosofia utilitzant les seves categories i el seu lèxic característics.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Valorar les implicacions sobre la condició humana de les noves formes ideològiques, polítiques, econòmiques i tecnològiques que actuen en el món contemporani

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament i sintetitzar informació obtinguda d'un article o una monografia especialitzada, així com informació de qualitat distribuïda per Internet.
2. Analitzar filosòficament els conceptes, els mètodes i les teories fonamentals de la justícia en la filosofia contemporània.
3. Entendre i analitzar qüestions polítiques d'actualitat a partir de les teories de la justícia.
4. Organitzar el temps i els propis recursos per desenvolupar una recerca, i dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
5. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
6. Raonar amb rigor crític, creatiu i autònom sobre els arguments centrals en les teories contemporànies de la justícia.
7. Ser capaç de passar de la casuística a la generalitat.
8. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Continguts

Docent Anna Quintanas

1) En el món globalitzat, els fluxos migratoris desestabilitzen la idea moderna de justícia associada a una ciutadania circumscrita dins les fronteres de l'Estat-nació. ¿És possible repensar el concepte de ciutadania com un dret universal, com un dret de l'home o, almenys, com un bé que requereix una justa distribució?

2) A principis del segle XXI, quan el neoliberalisme ens fa habitar en un espai i un temps de crisi profunda, Simone Weil, que no va tenir reserves per viure i pensar des de la frontera, sacseja la càrrega semàntica associada al concepte modern de justícia a partir de la seva cèlebre sentència: "après le viol, l'oppression est la seconde horreur de l'existence humaine."

Per tal de poder crear una bona dinàmica de seminari cal haver llegit i treballat prèviament els textos que es discutiran en les diferents sessions.

Dilluns 14 de març

- G. Agamben, "¿Qué es un campo?", dins *Pensamientos sobre la técnica*, Buenos Aires, n° 2, març de 1998.

(
<http://www.mercaba.org/SANLUIS/Filosofia/autores/Contempor%C3%A1nea/Agamben/Qu%C3%A9%20es%20>
).

Dimecres 16 de març

- A. Badiou, "La idea de justicia" (conferència realitzada a la Facultat d'Humanitats i Arts de Rosario, Argentina, 2 de juny de 2004). www.omegalfa.es)

- S. Weil, "Notes sur la suppression générale des partis politiques", *Écrits de Londres et dernières lettres*, Gallimard, Paris, 1957, pp. 111-129 (<http://classiques.uqac.ca>).

Dilluns 9 de maig

- S. Weil, "Luttons-nous pour la justice?", *Écrits de Londres et dernières lettres*, Gallimard, Paris, 1957, pp. 40-51 (<http://classiques.uqac.ca>).

Dimecres 11 de maig

- S. Weil, "La personne et le sacré", *Écrits de Londres et dernières lettres*, Gallimard, Paris, 1957, pp. 11-39 (<http://classiques.uqac.ca>).

Dilluns 30 de maig

- S. Weil, "Projet d'une formation d'infirmières de première ligne", *Écrits de Londres et dernières lettres*, Gallimard, Paris, 1957, pp. 168-178 (<http://classiques.uqac.ca>).

Docent Daniel Gamper

Per tal de poder crear una bona dinàmica de seminari cal haver llegit i treballat prèviament els textos que es discutiran en les diferents sessions.

Dilluns 15 de març

- Història de la tolerància (I)

John Locke, Carta sobre la tolerància

http://lf-oll.s3.amazonaws.com/titles/2375/Locke_Toeration1560_LFeBk.pdf

http://www.olimon.org/uan/locke_textos.pdf

(Es poden consultar altres traduccions)

Dimecres 17 de març

- Història de la tolerància (II)

Voltaire, Tractat sobre la tolerància

https://laicismo.org/data/docs/archivo_1299.pdf

Dilluns 10 de maig

- Definició de tolerància

Ernesto Garzón Valdés, "No pongas tus sucias manos sobre Mozart"

http://biblioteca.itam.mx/estudios/estudio/letras29/texto3/sec_1.html

Rafael del Águila, "La Tolerancia", en *Teoría Política: poder, moral, democracia*, Aurelio Arteta, Elena G. Guitián, Ramón Máiz (eds.), Ciencias Sociales, Alianza Editorial. Madrid, 2003. pp. 362-383.

Dimecres 12 de maig

- Democràcia i tolerància (I): l'ús públic de la raó segons Rawls

Rawls, La idea de raó pública

[http://www.hartsem.edu/academic/courses/summer2009/Idea%20of%20Public%20Reason%20Revisited%20\(Ra](http://www.hartsem.edu/academic/courses/summer2009/Idea%20of%20Public%20Reason%20Revisited%20(Ra)

Dilluns 6 de juny

- Democràcia i tolerància (II): la resposta de Habermas

Habermas, Religion in the public space

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-0378.2006.00241.x/epdf>

Metodologia

Cada classe estarà dividida en dues parts: classes magistrals i sessions de seminari. El seminari exigeix la participació activa dels estudiants, que seran els que dirigiran el comentari dels diferents textos assignats a cada dia de classe.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes	35	1,4	3, 5, 6, 8
Tipus: Supervisades			
Tutories	17	0,68	2, 4, 7
Tipus: Autònomes			
Estudi	66	2,64	1, 2, 7

Avaluació

Treball de mòdul (70%): els estudiants redactaran un treball sobre un dels punts del temari. Aquest treball s'haurà d'acordar amb un dels dos docents del mòdul, el qual en farà la tutoria.

Exposicions i participació activa en el seminari (30%).

(En el cas que no tots els estudiants puguin participar en el seminari de forma regular, l'avaluació es farà exclusivament a partir del treball).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentació a classe	30%	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Treball escrit	70%	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

Docent Anna Quintanas

- G. Agamben, "¿Qué es un campo?", dins *Pensamientos sobre la técnica*, Buenos Aires, n° 2, març de 1998.
- A. Badiou, "La idea de justicia" (conferència realitzada a la Facultat d'Humanitats i Arts de Rosario, Argentina, 2 de juny de 2004).
- A. Campillo "Ciudadanía y extranjería en la sociedad global", dins A. Pedreño i M. Hernández (coords.), *La condición inmigrante. Exploraciones e investigaciones desde la región de Murcia*, Murcia, Universidad de Murcia, 2005.
- J. A. Zamora, "Políticas de inmigración, ciudadanía y estado de excepción", *Arbor. Ciencia, pensamiento y cultura*, CLXXXI, 713, mayo-junio 2005, pp. 53-66.
- M. Delgado, "¿Quién puede ser "inmigrante" en la ciudad?", dins M. Delgado, W. Actis, D. Martuccelli, I. Palacín i P. Sáez, *Exclusión social y diversidad cultural*, Donostia, Tercera Prensa, 2003.
- S. Weil, *Écrits de Londres et dernières lettres*, Gallimard, París, 1957.

Docent Daniel Gamper

- Una presentació sobre els problemes contemporanis de la tolerància: Sebastián Escámez, *El pensamiento liberal contemporáneo sobre la tolerancia*, UNAM, México, 2014. (<http://biblio.juridicas.unam.mx/libros/8/3704/16.pdf>)
- Manuel Cruz, *Tolerancia y barbarie*, Gedisa, Barcelona.
- Aurelio Arteta, "La tolerancia y sus riesgos", íd. (ed.), *El saber del ciudadano*, Alianza, Madrid, 2008.
- Henry Kamen, *Nacimiento y desarrollo de la tolerancia en la Europa moderna*, Alianza, Madrid, 1984.